

Azərbaycanın "yumşaq güc"ü: zəngin tarixi irs və modern müasirlik

Hər ikisi turizmin inkişafı üçün əvəzsiz şərtidir

Bu gün dünyada turizm sənayesi yaxşı formalaşmış mexanizm və iqtisadiyyatın yüksək gəlirli sahələrindən biridir. Turizmə iqtisadiyyatı stimullaşdıran, əhalinin rifahını arıtran, həyat keyfiyyətinə və səviyyəsinə təsir göstərən sahə kimi baxılır. Ona görə də turizm bazarında hər regionun müsbət imicinin yaranması xüsusi aktualıq kəsb edir.

Bu mənada mədəni turizmin nə qədər əhəmiyyətli olduğunu vurğulaya bilərik. Mədəni əlaqələr, tolerantlıq, dünya mədəni irsinin təbliği, yeni mədəni-tarixi marşrutların yaradılması mədəni turizmin uzunmüddətli olmasında böyük rol oynayır. Bu turizm növünün əsas məqsədi ölkənin memarlığını, rəssamlığını, musiqisini, teatrını, folklorunu, ənənələrini, adətlərini, insanların həyat tərzi və üslubunu özündə ehtiva edən mədəniyyət və tarixlə tanışlıqdır. Əslində, mədəni irs olmadan mədəni turizmin inkişafından söz açmaq doğru deyil. Onu da deyək ki, kökündə mədəni irsin dayandığı və gündən-günə yayılan mədəni turizm həm "yumşaq güc"ün ən effektiv alətlərindən biri, həm də turizm iqtisadiyyatının sütunlarından biridir.

Məlumdur ki, dünyada iki cür güc var: "sərt" və "yumşaq güc". "Yumşaq güc" mədəniyyət, dəyərlər və ideyalarla yola gətirmək qabiliyyətidir, "sərt güc" isə hərbi qüvvə vasitəsilə fəth etmək və ya məcbur etməkdir. Bu mənada "yumşaq güc"ün əsas xüsusiyyəti sivil fəaliyyətdir. Azərbaycanın

"yumşaq güc"ə dayanan tolerant və multikultural siyasət strategiyası son 30 ildə artan inkişaf tempi ilə özünü göstərir.

Ölkəmizdə mədəni turizm üçün potensial yetəri qədərdir. Bu turizmi ehtiva edən Qız qalası, Çıraqqala, İçərişəhər, Şirvanşahlar sarayı, Qobustan qayıqları, Xudavəng monastırı, Xudafərin körpüsü, Məminə-Xatun türbəsi, Şəki Xan Sarayı, Gəncəsar monastırı, Atəşgah, Heydər Əliyev Mərkəzi, "Alov qüllələri", Xalça muzeyi, Bakı Crystal Hall həm tarixi əks etdirən, həm də müasir üslubu ilə ecazkar memarlıq nümunələri kimi diqqət çəkir. Muzeylər, genetik kodumuzu əks etdirən milli muğamımız, multikulturalizm və tolerantlığı özündə daşıyan məkanlar, alman və yəhudilərin bir vaxtlar məskunlaşdığı, eləcə də azsaylı xalqların yaşadığı bölgələr mədəni turizmin əsasını təşkil edir. Qeyd edək ki, sadalananlardan əksəriyyəti UNESCO-nun Ümumdünya mədəni irs siyahısına salınıb.

Bu da faktıdır ki, Azərbaycanın mədəniyyət potensialının çox hissəsi Bakıda cəmləşib. Bununla belə bölgələrdə də diqqətçəkən, hər

bir turistın marağına səbəb ola biləcək yerlər çoxdur. Gəncə, Şəki, Qəbələ, Naxçıvan və Qarabağ bölgəsi bu mənada fərqlənir və o üzündən turistlərin ən çox ziyarət etdikləri bölgələrdir.

İşğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun mədəni turizm üçün potensialının olduğunu da qeyd etməliyik. Şuşa Qafqazın konservatoriyası olduğu üçün burada mədəni turizmin cazibəsi güclüdür. Ötən 4 ildə Şuşada ard-arda keçirilən beynəlxalq "Xarıbülbül" Musiqi festivalları, TDT-nin Zirvə görüşləri və bu qəbildən olan digər tədbirlərin keçirilməsi gələcəkdə bölgənin turizm üçün destinasiyaya çevrilməsində mühüm rol oynayır. Onu da xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, bu gün Şuşa və ətraf rayonlar beynəlxalq arenada daha çox tanınan yerlərdəndir. İllərlə münafişə zonası olan bölgədən bu gün "yumşaq güc" aləti kimi istifadə etmək fürsətini əldən vermək olmaz. Bunun üçün xaricdən ən məşhur rejissor və aktyor heyətini dəvət edib savaşa bağlı keyfiyyətli bir film çəkib dünyaya nümayiş etdirmək yetər ki, mədəni turizmin sürətli inkişafına və turistlərin artımına nail olunsun.

Azərbaycanın böyük İpək yolu üzərində yerləşməsi də mədəni turizmə təkan verən amillərdəndir.

2016-cı ildə ölkəmizə daha çox turist cəlb etmək üçün beynəlxalq standartlara cavab verən "Aleksandr Düma Qafqazda", "Şərab, mədəniyyət və turizm mübadiləsi", "Azərbaycanda alman izləri", "Azərbaycanda polyak izləri", "Naxçıvanda Nuhun gəmisi" kimi mədəni turizm marşrutlarının tədqiqinə başlandı. Mədəniyyət Nazirliyinin təşəbbüsü ilə irəli sürülən

"Aleksandr Düma Qafqazda" beynəlxalq mədəni turizm marşrutu Azərbaycan, Gürcüstan və Dağıstanda turizmin inkişafına yönəldilmişdi. "Şərab, mədəniyyət və turizm mübadiləsi" turizm marşrutu isə Bakı-Şamaxı-İsmayilli-Şəki-Gəncə-Tovuz şəhər və rayonlarını əhatə edirdi. Bakı, İsmayilli, Gəncə və Tovuzda yerləşən şərab zavodlarında konyak və şərabın satışı

mağazaları, həmçinin ziyarətçilər üçün dequstasiya zalları da yaradılmışdı. Nə yazıq ki bu pilot layihə pandemiyadan sonrakı dövrdə arzuolunan səviyyədə icra olunmur.

Müşahidələr göstərir ki, əgər turistlər tarixi və mədəniyyətinə görə seçilən ölkələrdən gəlirlərsə, deməli, onlar Azərbaycanı, əsasən, mədəni turizmə görə seçirlər. Bu baxımdan Azərbaycana səfər edən

lərin 50 faizindən çoxunun, əsasən, Avropadan olmaları təsadüfi deyil. Amma, məsələn, ərəbləri götürsək, onlar ölkəmizə əsasən istirahət və ekoloji turizm üçün gəlirlər. Ruslar üçün isə əsas şərt restoran şəbəkəsinin keyfiyyətidir.

Bir sözlə, "yumşaq güc" ölkənin tanınmasının ən doğru üsullarındandır. Yaxşı idarə edildiyi halda mədəni turizm tükənmir. Yeri gəlmişkən, 1977-ci ildə kosmosa Yer haqqında təsəvvür üçün göndərilən qızıl valda yer alan 27 musiqi parçasından biri Kamil Cəlilovun balabanda ifa etdiyi "Muğam" kompozisiyasıdır. Arif Məlikovun "Məhəbbət əfsanəsi" baleti isə dünyada arealına görə ən çox yayılan baletlərdəndir. Böyük fransız yazıçısı Alekandr Düma (ata) Azərbaycanda, paytaxt Bakıda, eləcə də həmin vaxt Nuxa adlandırılan Şəkiddə, böyük şairlərin vətəni Şamaxıda olmuş, Atəşgah məbədini ziyarət etmiş və öz təəssüratları haqqında maraqlı bir xatirə yazmışdır. Bu sadalananlar mədəniyyətimizlə bağlı sadəcə bir neçə faktıdır və bunları qeyd etməkdə məqsədimiz onu ifadə etməkdir ki, əslində, bütün bunlara malik olan xalq çox rahatlıqla "yumşaq güc"dən istifadə edib dünya mədəni turizmində irəli çıxma bilər.

*Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*